יום ג', ו' בתשרי תשס"ה (21 בספטמבר)

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

ביום **ד' בתשרי**, בשנת תקס"ג, לפני 202 שנה, **הכריז ר' חיים מוולוז'ין על הקמת ישיבת וולוז'ין**, שהיתה לישיבה המובילה בכל אירופה במאה ה- 19.

ישיבה מהי? - מוסד המיועד ללימוד תורה ותלמוד. הישיבה נועדה לגברים בלבד, אם כי בשלהי המאה ה-20 הוקמו לראשונה מוסדות מקבילים לנשים בלבד.

היסטוריה של הישיבה

הישיבות הן מוסד וותיק בעם ישראל. על פי האגדה והמסורת, יעקב אבינו למד בישיבתם של שם ועבר. בני לוי שהיו פטורים מעול השיעבוד [במצרים], בהתאם למסורת המצרית שנתנה פריביליגיות לכהנים, אף הם למדו בישיבה. במושג בית המדרש אנו נתקלים כבר בתקופת התנאים, בסיפור הידוע על הלל שלא יכול היה להיכנס לבית המדרש, מכיוון שלא היה לו כסף ללימודים, והוא קפא על הגג, שאליו עלה במטרה לשמוע את דברי הלומדים למטה. בישיבות אלו היה נהוג לשבת במעגלים, כאשר התלמידים החשובים יותר נמצאים במעגל הפנימי סביב לרב, והחשובים פחות במעגלים החיצוניים לפי דרוגם. מעגלים אלו היו דינמיים וכאשר תלמיד גילה חריפות הוא קודם למעגל יותר פנימי.

ישיבות בבל וארץ ישראל בתקופת חז"ל

אחרי חורבן בית המקדש ה-I, החליף תלמוד התורה את המקום שתפסה הנבואה במחשבה היהודית, כשם שבתי הכנסת והתפילה החליפו את בית המקדש והקורבנות. אז טבעו חכמים את האימרה "חכם עדיף נביא". ישיבות התקיימו גם קודם לחורבן, וישיבה מרכזית מוקמה אף במקדש עצמו, אך חשיבותן עלתה בהרבה בהיעדר פולחן קורבנות והשראת שכינה. [לאחר חורבן הבית השני] ישיבה מרכזית הוקמה ביבנה, לפי בקשתו של רבי יוחנן בן זכאי מאספסיאנוס: "תן לי יבנה וחכמיה". התקיימו יחסי גומלין בין ישיבות בבל לישיבות ארץ-ישראל. אחרי מרד בר כוכבא וגזירות הדריאנוס, נטתה הכף לטובת ישיבות בבל, שמעמדן התחזק.

ישיבות בעת החדשה

אחת מהישיבות המפורסמות באירופה בעת החדשה, היתה **ישיבת וולוז'ין**, שהוקמה על ידי רבי חיים מוולוז'ין, תלמידו של הגאון מוילנא. ישיבה זו היתה בית יוצר רוחני, ויצאו ממנה אנשים כמו **ביאליק** ו**הרב קוק**. בתקופה זו לא היו פנימיות והתלמידים היו שוכרים דירות אצל אנשים פרטיים ומתארחים לארוחות אצל עשירי העיר, במה שנקרא "אכילת ימים". כלומר, היתה תורנות יומית של התלמידים אצל מי יאכלו בכל יום. הרבה תלמידים נהגו לנסוע למקום מרוחק ומרכזי בכדי ללמוד תורה, ולקיים "הוי גולה למקום תורה".

סדר יום טיפוסי

סדר היום שונה מישיבה לישיבה, וודאי שונה בסוגים שונים של ישיבות. כאן יוצג סדר יום של ישיבה 'מסורתית' מן הטיפוס הליטאי: השכמה לתפילת שחרית, לימוד קצר של הלכה או פרשת השבוע, ארוחת בוקר, מקבץ (הקרוי 'סדר') ראשון של לימוד בחברותא ובסופו שיעור קבוצתי מפי הר"מ (=ריש מתיבתא), ארוחת צהריים, מנוחת צהריים (כשעה-שעה וחצי), תפילת מנחה, מקבץ ('סדר') שני של לימוד בחברותא, תפילת ערבית, ארוחת ערב, מקבץ ('סדר') אחרון של לימוד בחברותא.

[http://he.wikipedia.org/wiki/%D7%99%D7%A9%D7%99%D7%91%D7%94]

"אריה שאג, מי לא יירא..." [עמוס ג' 8]
אריה – ראשי תיבות: **א**לול, **ר**אש השנה, **י**ום **ה**כיפורים
בשמחה ובטוב לבב, בתפילה ליום נעים לכל בית ישראל!
הדף מוקדש לרפואתם השלמה של כל נפגעי הטרור ומשפחותיהם בתוך שאר חולי ישראל, ולשלומם של כל חיילי צה"ל